

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทย ทำให้มีผลไม้ทั่วทุกภูมิภาค ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน ออกผลผลิตให้คนไทยและชาวโลกได้สัมผัสกับความอร่อยที่หลากหลายตลอดทั้งปี ไม่ซ้ำแบบกัน แต่จะพื้นที่จะมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตัว เช่น ที่สมุทรสงคราม ยามเข้าหน้าร้อนจะมีผลไม้พิเศษชนิดหนึ่ง ที่สร้างชื่อเสียงและความภาคภูมิใจให้ท้องถิ่นด้วยรสชาติที่หวานหอม กรอบ อร่อย ทำให้ใครได้ชิมแล้วต้องติดใจ จนบอกได้ว่านี่คือ “สุดยอดลิ้นจี่ของสมุทรสงคราม”

ลิ้นจี่มีถิ่นกำเนิดของมาจากประเทศจีนตอนล่าง ซึ่งสันนิษฐานว่า ลิ้นจี่เข้ามาในประเทศไทยโดยทางเรือ ตั้งแต่ช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเรื่องแปลกที่ว่าลิ้นจี่เมืองไทยมีแหล่งปลูก 2 แห่ง คือ ภาคเหนือที่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ พะเยา และอีกแห่งหนึ่งลงมาที่ภาคกลางตอนล่าง คือ จังหวัดสมุทรสงคราม ลิ้นจี่ที่ปลูกต่างพื้นที่ จะมีความแตกต่างกัน

พันธุ์ลิ้นจี่ที่ปลูกที่จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นพันธุ์ที่สามารถติดดอกออกผลได้โดยไม่ต้องการอากาศที่หนาวเย็นมากนัก ได้แก่ พันธุ์ค่อม กะโหลก ลำเภาแก้ว และสาแหรกทอง ลิ้นจี่สมุทรสงครามจะสุกประมาณเดือนเมษายน ให้ผลผลิตเฉลี่ยปีละประมาณ 4,000 ตัน ขึ้นกับสภาพดินฟ้าอากาศ

เป็นเวลากว่าร้อยปีที่ชาวสวนลิ้นจี่แม่กลองสามารถพัฒนาสายพันธุ์ลิ้นจี่ รสชาติ จนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สร้างความโดดเด่นของตนเอง โดยเป็นความโดดเด่นในแง่ของรสชาติของลิ้นจี่พันธุ์ “ค่อม” ผู้เป็นราชินีแห่งลิ้นจี่เมืองแม่กลอง เมื่อเปรียบเทียบกับสายพันธุ์อื่นในภาคกลางและภาคเหนือ นอกจากนี้โดยที่ลักษณะของต้นลิ้นจี่ของสมุทรสงครามไม่ค่อยสูง เป็นพุ่มแจ้ให้ผลตก จึงได้ชื่อว่า “ค่อม” และถ้าถามถึงเอกลักษณ์ของลิ้นจี่พันธุ์ค่อม ชาวสวนก็จะตอบว่าต้อง “หนามตั้ง หนั่งตั้ง เนื้อเต่ง ล่องชาด”

ปัจจุบันประเทศไทยผลิตลิ้นจี่ ปี 2544-2552 เฉลี่ยปีละ 77,711 ตัน โดยปี 2551 ประมาณการผลผลิต 53,175 ตัน แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ สมุทรสงคราม เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา และ น่าน

ตารางที่ 1.1 แสดงถึงสถิติการผลิตลิ้นจี่ของไทยตั้งแต่ปี 2544 – 2552

ปี พ.ศ.	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ปริมาณ (ตัน)	88,225	93,460	69,049	86,943	79,274	73,668	73,858	53,175

แหล่งที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

ลิ้นจี่เป็นผลไม้ที่เน่าเสียและบอบช้ำง่าย อายุการเก็บรักษาสั้น ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการกระจายสินค้า การขนส่ง และตลาดค่อนข้างจำกัด หากใช้การสารรักษาความสดก็อาจจะส่งผลต่อการส่งออกลิ้นจี่ไปยังต่างประเทศ วิธีการซื้อขายที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ทำให้ชาวสวนได้รับราคาต่ำและขาดอำนาจในการต่อรองเนื่องจากเงื่อนไขต่างๆ ของพ่อค้าโดยเฉพาะเจ้าของสวนลิ้นจี่ที่มีขนาดเล็ก โดยข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดยังไม่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ ช้ากว่าพ่อค้าผู้รับซื้อ ผลผลิตลิ้นจี่ในแต่ละปีให้ผลผลิตไม่สม่ำเสมอทำให้ยากต่อการวางแผนในการตลาด และการส่งออกในช่วงที่ลิ้นจี่เริ่มออกผลผลิตโดยลิ้นจี่ยังไม่แก่จัดทำให้ลิ้นจี่มีคุณภาพไม่ดี ลูกเล็ก ไม่หวาน ตลาดต่างประเทศขาดความเชื่อถือ (ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ, กรกฎาคม 2552)

ผลผลิตลิ้นจี่ที่ออกมาสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้ทั้งแบบขายผลสด และขายเพื่อนำไปแปรรูป เช่น ลิ้นจี่กระป๋อง เป็นต้น จำหน่ายทั้งในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศ ในการขายผลสดนั้นยังไม่มีการสร้างตราสินค้า เนื่องจากเกษตรกรอาจมองว่าเป็นสินค้าทั่วไปไม่จำเป็นต้องมีตราสินค้า ส่วนลิ้นจี่แปรรูปมักจะขายให้กับโรงงานเพื่อรับแปรรูป และจะใส่ตราสินค้าของตนเอง สามารถเพิ่มมูลค่าได้มากขึ้น

อย่างไรก็ดี ลิ้นจี่เป็นสินค้าเกษตรที่มีลักษณะเป็น Commodity Market คือ เป็นสินค้าที่ลักษณะหรือรูปลักษณะที่เหมือนกัน ทำให้ผู้บริโภคไม่เห็นถึงความแตกต่าง และมีความผูกพันกับสินค้าต่ำ การที่จะทำให้เกิดความแตกต่างในด้านของราคาหรือการที่จะขายให้ได้ราคาสูงกว่าผู้ขายรายอื่นๆ ในตลาดนั้นทำได้ยากมาก

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดนโยบายและวางแผน การพัฒนาการเกษตรของประเทศ ในส่วนของผลไม้ลิ้นจี่ คือ (1) ส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงในการผลิตลิ้นจี่คุณภาพ (2) สนับสนุนเกษตรกรให้มีบทบาทในการสร้างมูลค่าเพิ่มและกระจายผลผลิตไปสู่ผู้บริโภค (3) เร่งวิจัยการยืดอายุลิ้นจี่สดเพื่อขยายตลาด ซึ่งจะ

เห็นสอดคล้องกับแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) นโยบายการวิจัยของชาติ และนโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับการปรับโครงการสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน เพื่อเพิ่มผลผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานของความรู้และความ เป็นไทย บนรากฐานของความรู้สมัยใหม่ เพื่อสร้างตราสินค้าที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง มีตราสินค้า เป็นที่ยอมรับของตลาด

ด้วยเหตุนี้ การทำวิจัยเรื่องนี้เสนอแนวทางเพื่อนำกลยุทธ์การตลาดเกี่ยวกับการสร้างตรา สินค้ามาใช้ในการสร้างตราสินค้าให้กับสินค้าสมุทรสงคราม เพื่อจุดเด่นของสินค้าสมุทรสงคราม ทำให้เกิดความแตกต่างจากสินค้าสายพันธุ์อื่นๆ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้นด้วย และที่สำคัญ การสร้างตราสินค้าจะช่วยให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ได้ง่าย มีทัศนคติที่ดี มีความผูกพันกับสินค้า เกิด พฤติกรรมการซื้อซ้ำ และเกิดความภักดีต่อตราสินค้าในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

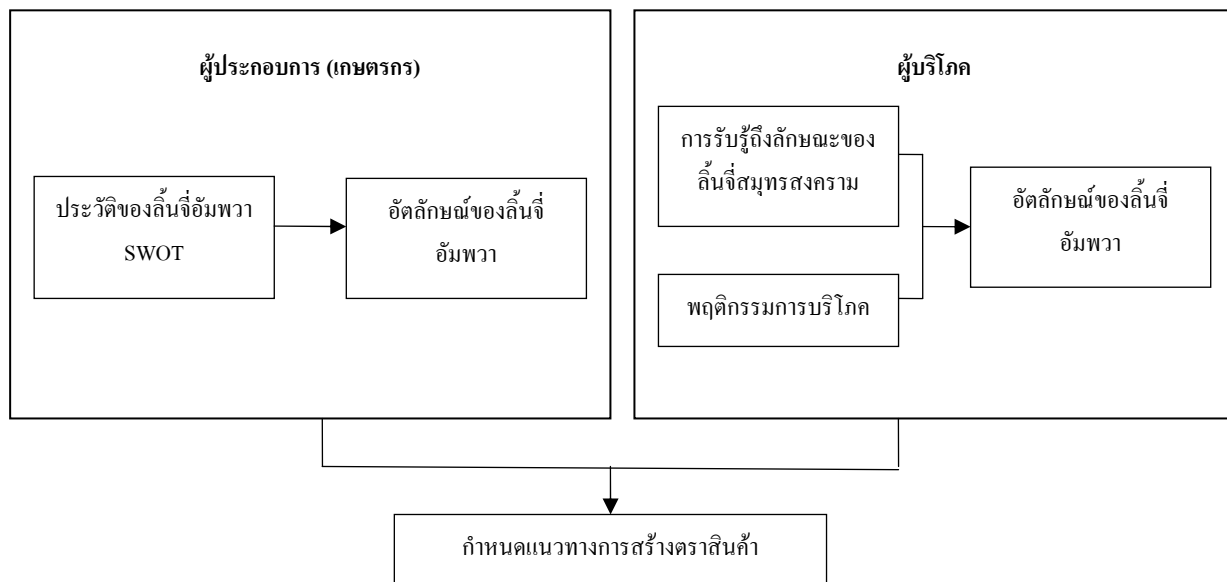
1. ศึกษาอัตลักษณ์ของสินค้าในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม
2. การสร้างตราสินค้าจากอัตลักษณ์ของสินค้าในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม และ กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาถึงประวัติศาสตร์ จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคของสินค้าในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงคราม และศึกษาถึงการรับรู้ รวมถึงพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค ในการ กำหนดอัตลักษณ์ของสินค้าสมุทรสงคราม และนำมาซึ่งแนวทางในการสร้างตราสินค้า

1.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีดังนี้

1. แนวทางในการสร้างตราสินค้าให้กับลีนี้อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เผยแพร่ผลการวิจัยโดยการตีพิมพ์ผลการวิจัยในวารสารวิชาการหรือรายงานการประชุมวิชาการ

วิชาการ

1.6 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างตราสินค้ากับหน่วยงานในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มแม่บ้าน สหกรณ์จังหวัด หรือกลุ่มผู้รวบรวมผลผลิตลีนี้อัมพวาเพื่อก่อให้เกิดการใช้งานจริง

1.7 ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ มีกำหนด 1 ปี

กิจกรรม	ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม (เดือน)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.จัดทำโครงร่างงานวิจัย	■	■										
2.สร้างเครื่องมือการสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทดสอบเครื่องมือ			■									
3. เก็บข้อมูลภาคสนาม				■	■	■	■					
4. วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม								■	■	■		
6.สรุปงานวิจัยและเขียนรายงาน ฉบับสมบูรณ์											■	■

1.8 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ มีดังนี้

1. เผยแพร่แนวทางการสร้างตราสินค้าให้กับสินค้าชุมชน
2. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มแม่บ้าน สหกรณ์ ฯลฯ